

ЖУРНАЛ “СУЧАСНИК” НА ТЛІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕМІГРАЦІЙНОЇ ПРЕСИ

Стаття присвячена еміграційному журналу “Сучасник” (1948), єдиний номер якого вийшов у Німеччині з ініціативи Ю. Лавріненка й І. Кошелівця. Листи І. Багрянного, І. Кошелівця, І. Лисяка-Рудницького, Є. Наконечного та щоденникові записи У. Самчука інформують про ідейне спрямування журналу, його мету й завдання, про подальші редакторські плани Ю. Лавріненка щодо відновлення видання в США та ін.

Ключові слова: “Сучасник”, кварталник, редакторські принципи, концепція видання.

Svitlana Lushchii. “Suchasnyk” journal and the post-war émigré press

The article deals with an émigré journal “Suchasnyk” (1948), which was launched by Yuriy Lavrynenko and Ivan Koshelivets and the only issue of which was published in Germany. Letters by I. Bagrianyi, I. Koshelivets, I. Lysiak-Rudnytsky, Ye. Nakonechny as well as U. Samchuk’s diaries inform us of the editorial policy of the journal, its purpose and goals, Yuriy Lavrynenko’s plan to resume the edition of the journal in the USA, etc.

Key words: “Suchasnyk”, quarterly, editorial principles, concept of the journal.

Протягом 1945–1948-х років українській еміграції в Німеччині вдалося налагодити видавничу діяльність. Важливу роль в історії післявоєнної преси відіграли такі журнали, як “Арка” (Мюнхен), “Ватра” (Регенсбург), “Вежі” (Мюнхен), “Звено” (Інсбрук), “Лис Микита” (Мюнхен), “Літаври” (Зальцбург), “Літературно-науковий вісник” (Регенсбург), “Наша думка” (Мюнхен), “Орлик” (Берхтесгаден), “Пластун” (Авгсбург), “Рідне слово” (Мюнхен), “Самостійник” (Мюнхен), “Світання” (Авгсбург), “Студентський вісник” (Мюнхен-Авгсбург), “Студентський шлях” (Інсбрук-Мюнхен), “Український самостійник”, “Хорс” (Регенсбург), “Шлях молоді” (Мюнхен) та ін. На сторінках українських часописів, яким так і не судилося стати періодичними виданнями, насамперед через фінансову скруту, активно обговорювалися актуальні культурні та громадсько-політичні проблеми того часу. Зокрема, проблема подальшого розвитку української літератури та культури на еміграції, продовження національно-визвольних змагань, розпочатих перед Другою світовою війною, написання об’єктивної української історії тощо.

У 1948 р. завдяки Ю. Лавріненку (Дивничу) та І. Кошелівцю в Німеччині побачив світ журнал громадської та культурної проблематики “Сучасник”. Ілюстрував номер художник Є. Блакитний. У. Самчук з приводу появи його першого і єдиного номера 20 червня 1948 р. зробив такий щоденниковий запис: “Переглянув новий журнал, що його редагує Дивнич. Здається, це цікава публікація, невідомо лишень, як надовго вистачить у неї пороху для існування. Політика й публіцистика” [15, 322–323].

В особовому фонді літературознавця Г. Костюка, що міститься у відділі рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ, зберігся примірник цього видання. Окремі згадки про нього знаходимо в листах І. Багрянного, І. Кошелівця, І. Лисяка-Рудницького до Ю. Лавріненка. Ці нечисленні епістолярні матеріали дозволяють частково відновити, здавалося б, назавжди забуту історію “Сучасника”. У кількох листах І. Кошелівець, співредактор журналу, повідомляє Ю. Лавріненку про засідання редколегії, про обсяг роботи й терміни її виконання: “Посилаю тобі цілий тук матеріалів і додаю до них такі пояснення по пунктах... Маєш дві статті від Гришка. Він просить обмежитися тільки літературною редакцією, не скорочувати й не міняти головної думки. На випадок заперечень по суті не має нічого проти редакційної примітки.

Отже, власне, і все. Дома в тебе все в порядку? Приїзди. З’ясуй ситуацію з справою друку другого числа “Сучасника” [8, 1].

Редагування “Сучасника” – це вже не перший випадок редакторської співпраці І. Кошелівця та Ю. Лавріненка. У 1948 році вони перебували в складі редколегії газети “Українські вісті”, яка виходила в Новому Ульмі з 19 листопада 1945 р. до травня 1978 р., а із серпня 1978 по 2000 рік – у Детройті. У газеті вміщувалися статті, присвячені політичним, економічним та культурним питанням. “Українські вісті” І. Багряного були тісно пов’язані з УРДП. І. Кошелівець та Ю. Лавріненко виступали за те, аби газета була позапартійною, що викликало непорозуміння з головним редактором. Свій журнал “Сучасник” вони планували зробити незалежним виданням. У листі до відомих громадсько-політичних діячів Семена Підгайного та Миколи Степаненка від 18 серпня 1948 року І. Багрянний висловив занепокоєння: “...Досить звернути увагу, що “Сучасник”, наприклад, пильно оберігається від партійного уердепівського замаркування, не ввівши в склад автури ні Багряного, ні Підгайного, я боюся, щоб Юрко з Кошелівцем раптом не викинули якесь колінце на сторінках “Українських вістей”, щоб справу повернути по-своєму...” [6, 356].

Про ідейні переконання Ю. Лавріненка, його погляди на взаємодію літератури й політики свідчить щоденниковий запис У. Самчука від 29 жовтня 1947 року: “У нас гостює Юрій Дивнич (Лавріненко). Учора їздили з ним оглянути парк і замок королів Вюртемберзьких Людвігсбург. Дуже багато розмовляли про МУР і партії. Він проти партій. Він проти партій, як і я, за солідарність усіх людей українського роду у вигнанні суцїх. Маємо думку захоронити газету “Українські Вісті” від намагань опанувати її партійним УРДП і зробити ту газету органом надпартійного, всеукраїнського думання...” [15, 250].

У листі Ю. Лавріненка до Ю. Шереха від 20 березня 1948 року міститься інформація про новостворений журнал та запрошення до співпраці: “...З свого боку добре було б, як би Ви дали Ваш есей про функційну людину до “Сучасника”. Так називається кварталник, перше число якого (за січень–березень) вийде в квітні місяці (наприкінці). “Україна і світ” – цієї назви все-таки побоявся” [18, 86]. Згаданий лист свідчить також про те, що Ю. Шерех досить скептично поставився до редакторської концепції Ю. Лавріненка зосередитися насамперед на національних проблемах: “Ви придириливо тепер поглядаєте скося на мої східняцькі статейки, і навіть ще ненароджений журнал той називаєте авансом східняцьким. Не ображаюсь, бо вірю, що пишете те, що думаєте – тобто щиро. Але ще не пройде і кілька років цього вигнання, як Ви <...>, може, подумаєте й інакше. Може, Вам здасться тоді, що це була обґрунтована чи необґрунтована спроба затриматися на корені життя – українського життя, значить, і взагалі життя. Не датися, щоб вітер покотив тебе сухим і бездиханним листком по смітниках чужини” [18, 87].

Коментуючи цю ідейну суперечку, Т. Шестопалова висловила слухну думку про те, що у світогляді Ю. Лавріненка відчувається надзвичайно сильна “закоріненість у локальний український простір – свою малу батьківщину, через яку особистість ідентифікує себе з національною спільнотою та Батьківщиною – Україною... Відтак уся його діяльність (теперішня й пізніша) мала виключно український контекст” [18, 86-87].

Сама назва видання, здійсненого в післявоєнній Німеччині, свідчила про те, що воно буде зорієнтоване на освіченого еміграційного читача й висвітлюватиме актуальні українські культурні, соціально-економічні, громадсько-політичні проблеми. У першому числі “Сучасника”, на відміну від багатьох новостворених видань, редакція не публікувала жодних маніфестів, у яких би окреслювалися основні завдання та мета видання. “Сучасник” розпочинається великою статтею Юрія Дивнича (Лавріненка) “Триста і тридцять”. Залишаючись вірним своїй концепції про взаємозв’язок історичних та літературних явищ

різних епох, розвиваючи тезу про те, що кожна наступна фаза українського відродження продовжувала традиції попередньої (1 – козацька (XVI–XVIII ст.), 2 – сквородинівсько-шевченківська (кінець XVIII – до кінця XIX ст.); 3 – державницька (перша половина XX ст.) [див.: 3; 4]), автор проводить серйозний фаховий аналіз між надзвичайно віддаленими в часі подіями (1648 та 1917 роками) і доходить висновку, що “1917 рік є не що інше, як дальша доля того самого процесу, що почався триста років тому... Започатковане добою Хмельницького так або так довершується в нашій добі” [16, 3]. Далі редакція цілком закономірно публікує статтю історика Б. Крупницького (1894–1956) “Б. Хмельницький як основоположник української закордонної політики”, у якій прозвучала висока оцінка політичної та дипломатичної діяльності Б. Хмельницького. Концептуально близьке статті Ю. Лавріненка й дослідження С. Домазара “Змарнована сила... Дві теорії”, у якому автор окреслив головні причини поразки української національно-визвольної революції 1917–1920 рр. і прагнув спростувати усталені погляди на цей період як непоправну трагедію українства: “Ми часто говоримо про наслідки змагань 1917–1920-рр. як про нашу поразку. Це не зовсім вірно. Розпочавши свою визвольну боротьбу 1917 р., український народ здобув чимало осягів, хоч і не виборив ще досі остаточної перемоги... Отже, ми не переможені остаточно. Ми готуємось до останнього бою. Злочиним було б повторювати в майбутньому минулі помилки” [16, 42].

У журналі подаються матеріали, автори яких по-різному тлумачать такі популярні соціально-політичні вчення та поняття, як соціалізм, колективізм, марксизм. У редакторській примітці до статті “Баланс європейського колективізму” В. Репке – німецького професора, який працював у вищих навчальних закладах Стамбула та Женеві, було зазначено, що поняття “колективізм” у згадуваній статті “приблизно дорівнює соціалізму, коли брати це поняття не як робітничий рух чи теоретичні доктрини Маркса, а як сукупність практичних заходів економічної політики, що навіяні соціалістичним духом”. Є. Гловінський у статті “Сто років “Комуністичного маніфесту” досліджує історію та подальшу долю соціалізму і стверджує, що “існування СРСР – це той негативний присуд, що винесла Комуністичному маніфесту і його творцям історія”. У рубриці “Огляди” подано три статті, які, по-суті, становлять ілюстрацію до тези Є. Гловінського: Соковича “Грошова реформа в СРСР” про грабіжницьку грошову реформу 1947 року, В. Немировича “Падіння Кремлівського теоретика” про звільнення академіка Є. Варґи, дослідження якого з проблем міжнародної економіки суперечили офіційній лінії партії й Політбюро, та статтю “Україна в бюджеті СРСР 1948 р.” за підписом В. К-ий. У тринадцятому розділі редактори презентують книгу Нестора Олежка “Аграрна політика большевиків: спроба історичного аналізу” (вид-во “Наша книгозбірня”, 1947), у якій теж прозвучала нищівна критика всіх заходів у галузі сільського господарства, проведених у СРСР.

У розділі “Славістика” читач знайомиться з матеріалами про досягнення в галузі європейської славістичної науки, зокрема німецької (А. Розумовський “Славістика”), а також зі статтею про діяльність українських наукових історичних осередків у Києві та Харкові (О. М. “Українська історична наука в 1920-х роках”).

Рубрика “Мистецтво” презентована статтею Юрія Корибута (Ігоря Костецького) “Мистецький підсумок світу”, у якій автор оглянув стан і розвиток післявоєнного мистецтва української еміграції та Європи, акцентуючи увагу на питаннях мистецьких шкіл, напрямків, течій та основних філософських тенденціях. Спеціально для цієї рубрики редакція замовила статтю “Театр Жана Ануї” Францу Ґайґеру – видатному німецькому режисеру й перекладачеві, знавцю

творчості французького драматурга, який поставив його п'єсу "Антигона" в Баварському державному театрі. Оскільки редакція журналу "Сучасник" ставила за мету дати українському читачеві інформацію про Західну Європу, у розділі "Європа" вміщено розповіді Джона Дос Пассоса про післявоєнні столиці Франції та Німеччини.

Розділ "По свіжих і старих слідах" об'єднав дещо різноманітні матеріали. Розпочинається він уривком "Побачимось у Києві" з книжки У. Самчука "Записки неополітика", далі йде стаття режисера Й. Гірняка "Двадцятиріччя прем'єри "Народного Малахія". Завершується рубрика листом Ю. Лавріненка від 15 липня 1946 року, написаним ще в Австрії до редактора журналу "Die Lupe". Цей журнал у 1945 році (Ч. 55) передрукував статтю радянського журналіста Георгія Кульбіцького "Norilsk, Stadt im ewigen Eis", у якій автор із захватом розповів про соціально-економічні досягнення цього краю. Ю. Лавріненко, колишній в'язень Норильська, не поділяв оптимістичних поглядів автора. В автобіографії він згадував про своє перебування там: "3 роки я відбув на півострові Таймир в умовах жорстоких арктичних 9-тимісячних зим, не маючи доброї одежі, живучи в полотняних наметах, не маючи їжі, достатньої для виконання важких фізичних робіт. Два рази я доходив до повного знесилення з утратою свідомості. 1937/38 року з десяти тисяч в'язнів Норильського табору (НОРИЛЛАГ НКВД) біля тисячі були законвойовані, ізольовані, поставлені на найважчі роботи (довбання вапняка) при найгірших харчах і одежі. В мене тоді приморозились ноги і почали випадати зуби, хоч мені було лише 32 роки. Я був 4 місяці в числі законвойованих, тобто взятих під додаткову варту і ізольованих... Я був засуджений по статті 54-10,11 карного кодексу УРСР. Звільнили мене влітку 1939 р. і дозволили відбувати вільне заслання без громадянських прав (право голосу і т.д.) в Татарії. На Україну їхати не дозволили. Не знайшовши праці в Татарії, я подався на Північний Кавказ і там після довгих митарств з великим трудом знайшов собі працю. Підчас 2-гої світової війни я опинився оstarбайтером в Австрії, а звідтіля, як ДР, приїхав до Нью-Йорка 20.IV. 1950. Багато моїх товаришів у Норильську померли, багато були розстріляні... Про це я можу свідчити, свідчити за свою біографію і за долю тих нещасних, що згинули в СРСР так, що і світ про це й досі не знає" [2, 3].

У листі до редакції журналу "Die Lupe" Юрій Андріянович хотів розповісти західному читачеві правдиву історію про те, як на кістках радянських політичних в'язнів розбудовувався цей край. Однак редакція журналу не вважала за потрібне опублікувати чи прокоментувати його лист. Автор так і залишився без відповіді. Цей випадок прикро вразив Ю. Лавріненка. Він невтомно збирав багато матеріалів про Норильськ, зокрема вирізки статей, уміщених у радянських та еміграційних газетах і журналах упродовж 1945–1957 років. Про перебування в Норильську літературознавець згадує у своїй останній книжці "Чорна пурга та інші спомини" [5] та в одному з листів до У. Самчука: "І тоді стане видно і роботу поневолених нині будівничих, зокрема, може, і закладений зусиллями мого ума, рук, енергії город на Таймирі в Норильську, на який ми будемо претендувати, як на свій труд..." [9, 12]. Тому на сторінках "Сучасника" він все-таки опублікував згадуваний лист, у примітці пояснивши читачеві свій намір.

У рубриці "Рецензії і нотатки" вміщено статтю Є. Блакитного "Шляхи і манівці українського образотворчого мистецтва". Автор, знайомлячи українського читача з художніми новинками, рецензує обидва зошити альманаху "Українське мистецтво", видрукувані стараннями Спілки образотворчих митців. Завершують номер стаття С. Драгоманова "Указ 1876 року перед судом європейських літераторів у Парижі" та рецензія на книжку Ж.-П. Сартра "Чи екзистенціалізм

– гуманізм”. Остання публікація була своєрідною даниною тогочасній моді, адже статті про екзистенціалізм друкувалися в багатьох українських журналах, зокрема в “Арці”, “Звені”, “ХОРСі”. Як слушно відзначила С. Павличко, “у МУРівській періодиці тема екзистенціалізму звучала досить голосно” [14, 291].

У листах до Ю. Лавріненка І. Кошелівець згадував про підготовку другого числа журналу. На жаль, мені поки що не вдалося віднайти ні підготовлених матеріалів, ні хоча б змісту наступного номера, який так і не дійшов до читача.

Після переїзду на постійне місце проживання до США (1950) Ю. Лавріненко виношував ідею відновити видання “Сучасника”. Своїми задумами він неодноразово ділився з друзями та знайомими. У листах до літературознавця, одержаних ним від різних адресатів упродовж 1950–1951 років, постійно обговорювалося це питання. Так, Євген Наконечний – архітектор, автор статей на мистецьку тематику, який разом з Лавріненком написав працю про Й. Гірняка “В масках епохи...” [17], у листі від 16 травня 1950 р., підтримуючи його наміри щодо поновлення видання “Сучасника”, розповідав про вжиті ним заходи та перемовини з О. Грановським¹: “Дорогий Юрку! Послав тобі днями листа, який ти вже, певно, одержав і від якого, мабуть, бісився. Але менше з тим. Говорив днями ще раз з Грановським відносно тебе і просив його знайти тобі відповідну працю тут з тим, щоб ти міг переїхати. Проф[есор] Грановський 21 травня, тобто в неділю, має бути в Нью-Йорку. Я йому дав твою адресу і конче просив його заїхати до тебе, щоб поговорити в справі твого переїзду, і з ним ти одразу з’ясуєш можливості своєї праці. В розмові він обіцяв мені примістити тебе при університетських теплицях на працю за фахом.

З ним же я обговорював справу “Сучасника”. Грановський погоджується на це видання як кварталника або річника з тією умовою, щоб допомогти йому поставити журнал “Самостійна Україна”, який тепер буде виходити з рамени “ОДВ” (організації Державного відродження України – легальної укр[аїнської] організації в Америці, яку очолює Грановський). Журнал “Самостійна Україна” Грановський забрав з мельниківських рук і перевів друкарню з Канади в Сант-Пауль. Тепер питання йде про те, щоб розбудувати видавництво, яке дійсно стояло б на відповідному рівні. Думаю, що це дуже добра нагода для тебе і дасть тобі моральне задоволення, а головне можна буде видавати “Сучасник”. Гроші на видавництво є. Отже, коли буде в тебе Грановський, обговори з ним цю справу докладно. Очевидно, що тобі довелося б бути редактором обох журналів і задавати основний тон і напрям. Сюди можна було б підтягнути і ще декого, не виключаючи і Косача, з яким ти зараз воюєш. Я думаю, що тут є ґрунт і для Студії. В самому місті є вже 5. 000 українських емігрантів, отже Студія могла б уже існувати тут з більшим успіхом, ніж в Нью-Йорку...” [11, 1].

У листі від 23 травня 1950 року Є. Наконечний повідомив про те, що продовжує клопотання в справі “Сучасника”: “В попередньому листі я писав тобі, що Грановський побив горшки з мельниківцями. Витворилась дуже добра ситуація, і коли б ти був приїхав, можна було б мати в своїх руках видавництво. І я в цій справі був домовився з Грановським – і на видання “Сучасника” він погодився і взагалі з твоїм приїздом думав видавництво ставити на широку ногу.

Тепер же там, здається, знову починається “альянс” і мельниківці знову посилено обхажують Грановського. Чи вийде що з цього чи ні, ще не знаю, а журнал його “Самостійна Україна” поки що гуляє безпритульним, бо після “мезальянса” редактор його Лапітчак виїхав до Чикаго. Я думав, що будучи 21 в Нью-Йорці Грановський з тобою добалакається і ти прикатиш сюди. Тепер же ця справа знову відтягається. Ну, та я не трачу надії” [12, 2].

¹ Грановський-Неприцький О. А. (1887–1976) – учений-зоолог, голова організації Відродження України і громадський діяч у США. Член НТШ, автор наукових праць та поезій.

У листі від 18 червня 1950 року, обговорюючи питання про переведення “Українських вістей” до Америки, Є. Наконечний знову повертається до теми “Сучасника”: “Під час організаційних зборів ДОБРУСу¹ тут постараюсь провести підписку і втягнути людей в члени видавничого фонду “Україна”. Думаю, що коли буде існувати видавництво, то буде надія і на поновлення видання “Сучасника”. І в цій справі також чекаю від тебе докладних інформацій: хто буде входити в склад редакції і хто буде головним редактором “Українських Вістей” тут? Думаю, що сія чаша тебе не мине, бо крім тебе, здається, немає кому. Словом, про все це докладно напиши. А взагалі, дуже добре, що наші наддніпрянці починають помалу розгойдуватись, і якщо вийдуть “Українські Вісті” і в Америці, то це буде справжня подія” [13, 3].

Історик, публіцист Іван Лисяк-Рудницький також перейнявся ідеєю видання “Сучасника” або подібного йому журналу в США. У листі до Ю. Лавріненка від 19 лютого 1951 року він висловив свої міркування з цього приводу: “Зате хочу присвятити кілька слів проблемі, яка мені – й певне теж не менше й Вам – найбільше лежить на серці. Це наша стара мрія: журнал. Чому ми, українці, не могли б мати такого журналу, як напр[иклад] польська “Культура”? Я переконаний, що з наявними співробітниками, ми навіть ще кращий журнал зуміли б поставити! (На думці маю журнал політичної та культурної проблематики на зразок “Сучасника”, себто без творів гарної літератури; я знаю, що нашим людям одразу закортіло б впровадити віршики, новельки; але тут треба було б бути *безкомпромисовим*: журнал політичної мислі по самій своїй природі не може бути рівночасно журналом літературно-мистецьким.) Про цю справу я говорив в Ульмі з Іваном Павловичем Багряним, чи точніше він сам виступив з пропозицією, яка мені здається доволі реальною. Прошу Вашого погляду. Осідок редакційної колеґії був би в США. Друкувався би журнал в Ульмі. Ніде дешевше цього не зробиш. Редакція мусіла б мати в Німеччині свого представника, який наглядав би за друкуванням та оформленням номеру. (Тут мені зразу на думку приходив Іван Максимович, але це відпадає, оскільки він їде в найближчому часі до Парижа.) Видавництво “У[країнських] Вістей” не претендує, щоб на журналі заробляти; воно готове допомагати своєю сіткою по розпродажі. Але “У[країнські] Вісті” не хочуть теж самі ризикувати. Вимога, що її Багрянний поставив, це гарантування мінімальних видатків (папір, робітники), що виносили б приблизно 100 \$ за номер. (Точну калькуляцію подам пізніше.) Треба мати якийсь фонд на кілька перших номерів та організувати передплатників та пресовий фонд, спіраючися в першу чергу на нову імміґрацію в Америці (та інших країнах), яка вже заробляє краще, ніж тоді, коли появився “Сучасник” і коли наші люди в Німеччині були позбавлені гроша. Відповіжте мені, дорогий Юріє Андріяновичу, на три питання: 1). Чи зуміємо скласти в Нью-Йоркові–Філядельфії редколеґію? 2). Хто надававсь би для відповідальної функції “представника редакції” в Німеччині? 3). Чи зуміємо – при допомозі таких середовищ, як ДОБРУС, демократична молодь, національні демократи тощо – здобути потрібні початкові фонди та забезпечити кілька сот передплатників? Я забув ще згадати, що ми з Багряним говорили про *двомісячник*” [10, 1-2].

Оскільки обидва редактори – Ю. Лавріненко та І. Кошелівець – виношували думку про незалежне позапартійне видання і в багатьох ідейних позиціях розходилися з І. Багряним (про що свідчить відмова Ю. Лавріненка в 1949 році редагувати “Українські вісті”), пропозицію І. Лисяка-Рудницького, вочевидь, він не підтримав. Ідея відновлення “Сучасника”, журналу культурної та соціально-політичної проблематики, так і не була зреалізована, натомість Юрію

¹ Демократичне об’єднання колишніх репресованих українців з-під Советів.

Лавріненкові вдалося видати за фінансової підтримки Східно-Європейського фонду (правда, також лише один номер) “Літературно-науковий збірник” (1952). А єдиний номер “Сучасника”, який побачив світ 1948 року в Німеччині, на сьогодні вже став раритетом.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Звено*. – 1946. – Липень–серпень. – Ч. 3–4. – С. 48.
2. *Лавріненко Ю.* Автобіографії // *Відділ* рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (далі ІЛ). – Ф. 215. – Од. зб. 43. – Арк. 3.
3. *Лавріненко Ю.* Вістки відродження – здалека і зблизка // *Сучасність*. – 1977. – Ч. 2. – С. 61-68.
4. *Лавріненко Ю.* Всесторонній майстер Відродження // *Сучасність*. – 1976. – Ч. 5. – С. 23-32.
5. *Лавріненко Ю.* Чорна пурга та інші спомини. – [Мюнхен]: *Сучасність*, 1985. – 194 с.
6. Лист І. Багряного до С. Підгайця уніфікується за сучасними правописними нормами).
7. Лист Г. Костюка до Ю. Лавріненка від 18 грудня 1947 р. // ІЛ. – Ф. 215. – Од. зб. 170. – Арк. 15-16. (Цей лист та інші листи публікуються вперше. При публікації архівних матеріалів повністю зберігаю авторське написання текстів, лише пунктуація уніфікується за сучасними правописними нормами).
8. Лист І. Кошелівця до Ю. Лавріненка від 13 липня 1948 р. // ІЛ. – Ф. 215. – Од. зб. 175. – Арк. 1.
9. Лист Ю. Лавріненка до У. Самчука від 21 лютого 1955 р. // ІЛ. – Ф. 195. – Од. зб. 1212. – Арк. 12.
10. Лист І. Лисяка-Рудницького до Ю. Лавріненка від 19 лютого 1951 р. // ІЛ. – Ф. 215. – Од. зб. 197. – Арк. 1–2.
11. Лист Є. Наконечного до Ю. Лавріненка від 16 травня 1950 р. // ІЛ. – Ф. 215. – Од. зб. 222. – Арк. 1.
12. Лист Є. Наконечного до Ю. Лавріненка від 23 травня 1950 р. // ІЛ. – Ф. 215. – Од. зб. 222. – Арк. 2.
13. Лист Є. Наконечного до Ю. Лавріненка від 18 червня 1950 р. // ІЛ. – Ф. 215. – Од. зб. 222. – Арк. 3.
14. *Павличко С.* Дискурс модернізму в українській літературі. – К.: Либідь, 1997. – 360 с.
15. *Самчук У.* Планета Ді-Пі: Нотатки й листи. – Вінніпег, 1979. – 355 с.
16. *Сучасник*: Квартальник громадсько-політичної і культурної проблематики. – [Новий Ульм]: Україна, 1948. – № 1.
17. *Хмурий В., Дивнич Ю., Блакитний Є.* В масках епохи: Йосип Гіряк. – [Новий Ульм]: Україна, 1948. – 107 с.
18. *Шестопалова Т.* На шляхах синтезу думки (Теоретичні засновки спадщини Юрія Лавріненка). – Луганськ: Вид-во ДЗ “АНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – 320 с.

Отримано 27 жовтня 2011 р.

м. Київ

ПАМ’ЯТКА ДЛЯ АВТОРІВ

Журнал “Слово і Час” висвітлює питання історії, теорії та сучасної практики літературного руху, культурного життя. Виходячи із принципів об’єктивності і плюралізму, редакція не вважає за обов’язкове поділяти всі погляди й положення авторів, завдяки чому зберігає і природний ґрунт для конструктивної полеміки.

Неодмінні вимоги до матеріалів, що подаються на розгляд редколегії, – достеменність наведених фактів, посилань на всі використані джерела, точність у цитуванні.

Статті та інші матеріали (крім листів) подаються до редакції українською мовою, обсягом не більше друкованого аркуша; примітки розміщуються внизу сторінки.

Статті подавати на електронному носії як текстовий файл без переносів у словах у редакторі Microsoft Word; можна надсилати електронною поштою: slovoichas@ukr.net або jour_sich@mail.ru.

Обов’язково має бути подана виразна роздрукована стаття у 2-х примірниках, виконана шрифтом не менше 14 кегля через 1,5 інтервали 28 рядків на сторінці.

Список використаної літератури в алфавітному порядку подається в кінці статті із зазначенням видавництва, року видання й загальної кількості сторінок; посилання розміщуються в тексті у квадратних дужках: [номер видання у списку, стор.].

До статті (крім рецензій) обов’язково додається анотація з ключовими словами (600-800 знаків), ім’я та прізвище автора українською, російською та англійською мовами, а також шифр УДК.